

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıda belirtilen sorularımın, İçişleri Bakanı Mustafa Çiftçi tarafından Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 10.08.2026

Av. Mahmut TANAL
YENİ Parti Şanlıurfa Milletvekili

Hukuk devletinde kamu gücünün denetlenmesi yalnızca bir suç işlendiği iddiasının ortaya çıkmasından sonra ceza soruşturması yürütülmesinden ibaret değildir. Asıl olan; kamu makamından kaynaklanan gücün kişisel nüfuza dönüşmesini önlemek, çıkar çatışmalarını zamanında tespit etmek, ihbar ve şikâyet mekanizmalarını güvence altına almak ve denetim organlarının hiyerarşik baskıdan bağımsız biçimde çalışmasını sağlamaktır.

Bu husus özellikle vali, kaymakam ve üst düzey kolluk yöneticileri bakımından önem taşımaktadır. Bu görevlilerin personel, kamu kaynakları, bilgi sistemleri ve diğer kamu kurumlarıyla koordinasyon konusunda sahip oldukları geniş yetkiler, etkili ve bağımsız denetim mekanizmalarını zorunlu kılmaktadır.

Gülistan Doku'nun 5 Ocak 2020 tarihinde kaybolmasına ilişkin devam eden soruşturma kapsamında dönemin Tunceli Valisi Tuncay Sonel hakkında 2026 yılında tutuklama kararı verildiğinin kamuoyuna yansımaları, devam eden yargısal süreç ve masumiyet karinesi saklı kalmak kaydıyla, daha geniş bir kurumsal soruyu gündeme getirmiştir:

Üst düzey bir kamu görevlisi veya görev alanıyla bağlantılı kişiler hakkında ciddi iddialar bulunduğu, mevcut idari sistem makamdan kaynaklanan nüfuzun denetim, ihbar, teftiş ve inceleme süreçlerini etkileyip etkilemediğini zamanında ortaya çıkarabilecek yeterli güvencelere sahip midir?

Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubunun (GRECO) Türkiye'ye ilişkin değerlendirmelerinde üst düzey yürütme görevlileri ile kolluk bakımından bütünlük, çıkar çatışması, risk analizi, şeffaflık ve bağımsız dış denetim mekanizmalarının güçlendirilmesine yönelik tavsiyeler bulunmaktadır.

Türkiye'de Mülkiye Teftiş Kurulu, Kolluk Gözetim Komisyonu, Kamu Görevlileri Etik Kurulu, disiplin hukuku, mal bildirimi ve ceza hukuku mekanizmaları mevcut olmakla birlikte; denetlenecek kişinin aynı zamanda idari hiyerarşinin üst kademesinde bulunması hâlinde bu mekanizmaların ne ölçüde bağımsız ve etkili çalışabildiği açıklığa kavuşturulmalıdır.

Anayasa'nın 2'nci maddesinde düzenlenen hukuk devleti, 10'uncu maddesinde düzenlenen kanun önünde eşitlik, 129'uncu maddesinde düzenlenen kamu görevlilerinin Anayasa ve kanunlara sadakat yükümlülüğü ile 137'nci maddesindeki kanunsuz emir yasağı, kamu gücünün keyfî veya kişisel amaçlarla kullanılmasına karşı etkili denetimi gerekli kılmaktadır.

Bu kapsamda amaç, devam eden herhangi bir soruşturmanın maddi gerçeğini veya kişilerin cezai sorumluluğunu TBMM denetiminin konusu hâline getirmek değil; kamu gücünün kişisel nüfuza dönüşmesini önleyecek kurumsal güvencelerin yeterliliğini sorgulamaktır.

Bu bağlamda;

1. Vali, kaymakam, il emniyet müdürü, jandarma komutanı ve diğer üst düzey mülki idare ve kolluk yöneticileri hakkında görevleri sırasında ortaya çıkan çıkar çatışması, nüfuz kullanımı veya kamu gücünün kişisel amaçlarla kullanılması risklerini önceden tespit etmeye yönelik hangi mekanizmalar bulunmaktadır?
2. Son on yılda vali ve kaymakamlar hakkında Bakanlığınıza ulaşan şikâyet, ihbar, ön inceleme, disiplin soruşturması ve teftiş sayısı yıllar itibarıyla kaçtır? Bunların kaç hakkında işlem yapılmıştır?
3. Aynı dönemde il emniyet müdürleri ve üst düzey jandarma yöneticileri hakkında kaç ihbar ve şikâyet alınmış, kaç inceleme veya soruşturma gerçekleştirilmiştir?
4. Hakkında şikâyetle bulunulan kişinin ilin en üst mülki idare amiri olması hâlinde, şikâyetin aynı idari hiyerarşi içerisinde etkisizleşmesini önleyen özel ve bağımsız bir mekanizma bulunmakta mıdır?
5. Bir valinin bizzat kendisinin veya yakın ilişki içerisinde bulunduğu kişilerin şikâyetine konu olduğu durumlarda, soruşturmanın tarafsızlığını güvence altına almak amacıyla dosyanın otomatik olarak merkez teşkilatına veya bağımsız bir denetim birimine aktarılmasını sağlayan bir düzenleme mevcut mudur?
6. Mülkiye Teftiş Kurulunun üst düzey mülki idare amirleri hakkındaki ihbarları resen ve herhangi bir makamın iznine ihtiyaç duymaksızın inceleme yetkisinin kapsamı nedir?
7. Kolluk personelinin kendi amiri veya ilin üst düzey yöneticileri hakkında güvenli şekilde ihbarda bulunabileceği, kimliğinin korunacağı ve sonrasında görev yeri değişikliği, disiplin işlemi veya başka bir misillemeyle karşılaşmayacağı bağımsız bir ihbar sistemi mevcut mudur?
8. Son on yılda üstleri hakkında ihbarda bulunan kaç kolluk görevlisinin görev yeri değiştirilmiş veya hakkında disiplin işlemi uygulanmıştır?
9. Vali, kaymakam ve üst düzey kolluk yöneticilerinin mal bildirimleri ve çıkar çatışması riskleri hangi sıklıkla ve hangi kurum tarafından fiilen incelenmektedir?
10. Mal bildirimlerinin yalnızca teslim edilmesiyle yetinilmeyip gelir, servet artışı ve olası çıkar çatışmaları bakımından etkin biçimde denetlenmesine yönelik bir sistem bulunmakta mıdır?
11. 5176 sayılı Kanun kapsamında bazı üst düzey siyasi makamların Kamu Görevlileri Etik Kurulunun görev alanı dışında bulunmasının, GRECO tavsiyeleri doğrultusunda yeniden değerlendirilmesine yönelik Bakanlığınızın bir çalışması var mıdır?
12. GRECO'nun Türkiye bakımından üst düzey yürütme görevlileri ve kolluk hakkında yaptığı çıkar çatışması, bütünlük, şeffaflık, ihbarcılarının korunması ve bağımsız denetime ilişkin tavsiyelerinin hangileri yerine getirilmiştir, hangileri henüz yerine getirilmemiştir?

13. Kolluk Gözetim Komisyonunun, şikâyetle konu kişinin üst düzey mülki idare veya kolluk yöneticisi olduğu durumlarda kurumsal ve işlevsel bağımsızlığını güvence altına alan hükümler yeterli midir?
14. Gülistan Doku'nun kaybolmasına ilişkin süreçte, dönemin mülki idare veya kolluk yöneticilerinin eylem ve işlemleri hakkında Bakanlığınıza herhangi bir ihbar veya şikâyet ulaşmış mıdır? Ulaşmışsa hangi tarihlerde hangi idari işlemler yapılmıştır?
15. Söz konusu olayla bağlantılı olarak Bakanlık müfettişlerince herhangi bir inceleme, ön inceleme, teftiş veya disiplin soruşturması gerçekleştirilmiş midir? Gerçekleştirilmişse hangi tarihlerde yapılmış ve hangi idari sonuçlara ulaşılmıştır?
16. Devam eden ceza soruşturmasının esasına girilmeksizin soruyorum: Bir üst düzey kamu görevlisi hakkındaki ciddi iddiaların yıllar sonra adli sürece konu olabilmesi, mevcut erken uyarı ve idari denetim mekanizmalarının yeterliliği bakımından Bakanlığınıza incelenmiş midir?
17. Kamu gücünün kişisel nüfuza dönüşmesini engellemek, üst düzey kamu görevlileri bakımından çıkar çatışmalarını önlemek ve siyasi veya idari makamdan bağımsız dış denetim mekanizması oluşturmak amacıyla yeni bir yasal düzenleme yapılması planlanmakta mıdır?
18. Bakanlığınız, “denetlenen kişinin denetim mekanizması üzerinde hiyerarşik nüfuz sahibi olamayacağı” temel ilkesini güvence altına alacak bir mevzuat değişikliğine destek verecek midir?